

POSTAVTE SI HOTÝLEK PRO UŽITEČNÝ HMYZ

Návod ke stavbě hmyzího příbytku pro vaši zahradu

Užiteční živočichové se na zahradě starají o přirozenou regulaci škůdců. Za pomoci našich malých pomocníků zmizí nejedno trápení s mšicemi jako mávnutím kouzelného proutku. Pomocí vhodných příbytků pro tyto živočichy můžeme do zahrady kromě toho přilákat důležité opylovače. Bez včel samotárek, které snášejí i chladné počasí, by mnoho ovocných stromů nepřišlo žádné ovoce. Hotýlky pro užitečný hmyz se dnes dostaly do módy. Během sezóny zde panuje čilý ruch a hotýlky jsou obletované někdy i dnes již vzácnými druhy. Tyto příbytky tak nejsou jen opatřením na podporu užitečných živočichů, ale také úžasnou možností pozorování a poznávání naší původní fauny.

KDO OBÝVÁ HOTÝLEK PRO UŽITEČNÝ HMYZ?

Klasický hotýlek pro užitečný hmyz poskytuje především příhodné možnosti pro rozmnožování volně žijících příbuzných naší medonosné včely, například pro samotářské včely zednice nebo čalounice. V uměle zřízených příbytcích si však své hnízdní chodbičky vytvářejí také samotářsky žijící druhy vos, jako například kutilky. Co pro jedny představuje komfortní hotel, je pro druhé bohatě prostřeným stolem: příležitostně tak můžeme pozorovat strakapoudy při vyzobávání hnízdních chodbiček. Jako parazité plodu a hmyzožraví živočichové se tu obslouží také lumci a zlatěnky. Jako svůj lovný revír využívají hmyzí hotýlky pavouci.

ZE ŽIVOTA VČEL SAMOTÁŘEK

Těmto volně žijícím včelám se říká „samotářky“ proto, že na rozdíl od včely medonosné žijí jednotlivě a netvoří kolonie. Ve střední Evropě jich žije přes 500 druhů, z nichž mnohé jsou dnes vzácné a jsou zaneseny do seznamu chráněných druhů. Téměř všechny druhy včel samotárek potřebují hnízdní chodbičky, které jim poskytují například duté stonky rostlin nebo opuštěné chodby dřevokazných brouků ve starých stromech. Tradičními způsoby stavění, například stavbou zdí z hlíny nebo slaměných, doškových střeš, člověk v minulosti vytvářel podmínky pro rozmnožování včel samotárek; přitáhl si tak kus přírody blíž do svých sídlišť. V hladce začištěných fasádách moderních domů včely naproti tomu nenacházejí žádný prostor k životu. Hotýlky pro užitečný hmyz proto představují důležité náhradní biotopy.

Do chodbiček kladou včely od konce března vajíčka. Pro každé vajíčko vytvoří včela zvláštní komůrku, kterou naplní pylem. Nakonec komůrku pevně zavičkuje, víčko je přitom tvořeno podle druhu včely různým materiálem. Z vajíčka se vylíhnou larvičky, které se živí zásobou květního pylu a rychle rostou. Za 3 až 4 týdny si larva upředě kokon, v němž se zakuklí. Pod ochranou této pavučinky stráví včela zbytek roku a zimu. Na jaře se vylíhne nová generace.

NÁVOD NA STAVBU HOTÝLKU

S trochou zručnosti si takový hotýlek můžete postavit sami. Čím rozmanitěji je hotýlek pro hmyz vyplněný, tím více druhům může posloužit.

POTŘEBA MATERIÁLU PRO RÁMEK

Dřevěné díly z 18 mm silného nehoblovaného nebo hoblovaného smrkového dřeva:

- ✓ 2 boční stěny: 42 x 16 cm
- ✓ 3 příčky: 26 x 16 cm
- ✓ 2 střešní prkýnka: 32 x 19,5 cm a 30 x 19,5 cm
- ✓ 1 zadní stěna
- ✓ 14 dlouhých vrtů (např. 3,5 x 35)
- ✓ 2 rohové spojovníky (60 mm) k zavěšení na stěnu

Dřevo si v prodejně stavebnin můžete nechat většinou zdarma nařezat na míru. Jiné než uvedené míry jsou samozřejmě také možné, použít lze i staré skříňky nebo police. Návod ke stavbě má sloužit jen jako podnět k vlastní tvorbě a fantazii se meze nekladou.

VÝPLŇ ZE DŘEVA

Vhodné jsou trámky nebo kousky kulatiny z tvrdého dřeva, například buku nebo dubu.

- ✓ Vyvrtáme otvory o průměru 2–8 mm.
- ✓ Otvory vyvrtáme na celou délku vrtáku.
- ✓ Všechny vyvrtané otvory musí být slepé, tzn. že dřevo nesmíme provrtat skrz.
- ✓ Ideální je, když je vyvrtáme šikmo nahoru, aby do chodbiček nemohlo zatékat.
- ✓ Otvory rozmístíme nahodile na vzdálenost asi 2 cm.
- ✓ Dbáme na to, aby okraje nebyly roztrženy.
- ✓ Nakonec z chodbiček vyklepáme drť vzniklou při vrtání.

ROSTLINNÉ STONKY JAKO HNÍZDNÍ POMŮCKA

Vhodným materiálem jsou duté stonky, například rákosu nebo trvalek, kromě toho větvičky s měkkou dřevinou, třeba z bezu, maliníku nebo ostružiníku.

- ✓ Zahradnickými nůžkami materiál zakrátíme na vhodnou délku (10–20 cm).
- ✓ V ideálním případě by se uzliny stonků měly nacházet vzadu, poněvadž tvoří přirozený uzávěr.
- ✓ Stonky svážeme drátem nebo je natěsnáme namáčkneme do přihrádek hotýlku, aby tak snadno nevypadly.
- ✓ Alternativa: Stonky naplníme do plechovek nebo je opatříme dekorativní stříškou z kůry.

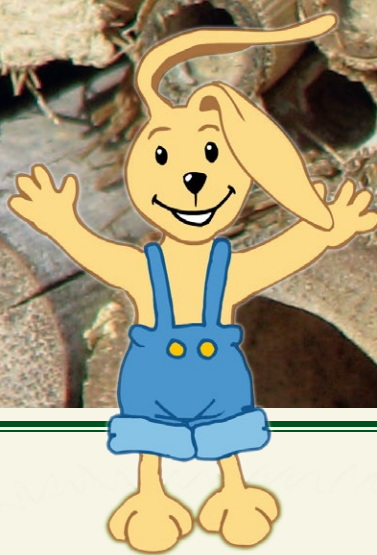

VÝPLŇ Z HLÍNY

Z hlíny lze vymodelovat velmi atraktivní a individuální hnízdní pomůcky. Těžké bloky jílu navíc celý hotel stabilizují a mohou posloužit k fixování stonků.

- ✓ Pomocí různě silných větviček nebo kolíků do hlíny vypícháme otvory.
- ✓ Hlína je zabydlována stejně, bez ohledu na to, zda je vypálená nebo není.
- ✓ Nevypálenou hlínu však můžeme umístit jen na místech chráněných před deštěm.
- ✓ Alternativa: Malé vypálené hliněné objekty můžeme pověsit například do korun ovocných stromů.

HOTEL PRO HMYZ VE VELKÉM

✓ Jednu přihrádku naplníme slámou nebo jiným suchým přírodním materiálem, opatříme stěnou s lištami nebo šterbinovými otvory a natřeme na červeno. Toto oddělení slouží jako denní úkryt a zimoviště zlatooček a slunéček.

✓ Plné cihly navrtáme vrtákem na kámen.

✓ Duté cihly použijeme kvůli stabilitě a vzhledu, zabydlovány jsou však jen tehdy, zaplníme-li je stonky rostlin.

ROZHODUJÍCÍ JE SPRÁVNÉ STANOVIŠTĚ

Včely samotářky a další obyvatelé hotýlku milují slunná a teplá místa. Postavte proto svůj hotel tak, aby byl obrácený na jih a chráněný před deštěm. Optimální jsou stanoviště pod přesahující střechou, u domovních zdí, na balkonech nebo terasách. Jestliže má hotýlek stát venku, musí mít střechu s dostatečným přesahem. Příbytky musí být v každém případě chráněné před povětrností, neboť nemají rády, jsou-li hnízdní chodbičky vlhké. Chlad v zimě naproti tomu nepředstavuje žádný problém, hotel pro hmyz bychom měli na zimu každopádně ponechat venku.

V případě dalších dotazů navštivte webové stránky www.prirodnizahrada.eu.

Tento dokument byl vytvořen v rámci projektu „Přírodní zahrady bez hranic“. Projekt je spolufinancován z prostředků ERDF Evropské unie v rámci programu přeshraniční spolupráce Cíl Evropská územní spolupráce Česká republika-Rakousko 2007-2013

SAMOTNÝ HOTEL PRO HMYZ NESTAČÍ

Včely samotářky a jiný hmyz potřebují nejen vhodný úkryt, ale také potravu. Proto je nezbytná dostatečná nabídka květů na zahradě; zdrojem pylu a nektaru jsou však jen neplnokvěté formy květin. Četné druhy včel jsou navíc velmi specificky vázány na určité původní rostliny. V přírodních, rozmanitých zahradách proto najdeme tu největší diverzitu. Že se nepoužívají žádné insekticidy, to by pro přátele včel mělo být samozřejmostí. Larvy zlatooček a slunéčka a jejich larvy patří k pilným pomocníkům na našich zahradách. Zlatoočka naklade až 700 vajíček do blízkosti kolonií mšic. Larvy se s oblibou živí mšicemi, na jídelníčku však mají také svlušky, trásněnky a vlnatky. Během asi tří týdnů spořádá larva až 400 mšic. Vzhledem k tomu, že vhodné prostory k přezimování jsou stále nepřístupnější (půdy, dvojitá okna...), můžeme na červeno natřený příbytek pro zlatoočky začlenit do hotýlku pro hmyz nebo ho na chráněném místě instalovat na zahradě.

